

עפ"ת 42987/10/14 - מדינת ישראל נגד מרואן נפאע

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 42987-10-14 מדינת ישראל נ' נפאע
בפני כב' השופטת אסתר הלמן
המערכת
נגד
מרואן נפאע
המשיב
ערעור על פסק דינו של בית המשפט השלום בצפת, [כב' השופט ב. קנדלפת], מיום
16/09/14, בתיק 7218-01-13

פסק דין

1. זהו ערעור על קולת העונשים שהוטלו על המשיב, בעקבות הרשעתו בעבירה של נהיגה בשכרות.
2. המשיב הורשע בנהיגה בשכרות לאחר שהודה כי ביום 22/12/12, בסמוך לשעה 03:52 נהג ברכב בהיותו שיכור, כאשר בגופו מצוי אלכוהול בריכוז של 420 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אוויר נשוף.
3. בית המשפט קמא גזר עליו את העונשים הבאים:
 - א. פסילה בפועל למשך 11 חודשים ו-28 ימים, בניכוי חודש פסילה מנהלית.
 - ב. 2 חודשי פסילה על תנאי.
 - ג. 3 חודשי מאסר על תנאי.
 - ד. קנס בסך 750 ₪.
 - ה. 80 שעות של"צ.
 - ו. צו מבחן למשך 6 חודשים.
4. בית המשפט קמא קבע בגזר הדין, כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע המשיב - בנסיבות המקרה - עומד על תקופת פסילה בפועל בין 11 חודשים ל-4 שנים וכי שוכנע, שבמקרה זה מתקיימות "נסיבות מיוחדות", המצדיקות סטייה מעונש המינימום, בהתאם לסעיף 39א (סיפא) לפקודת התעבורה, וזאת מטעמי שיקום, ונוכח המפורט בתסקירי שירות המבחן שהונחו בפניו.

עוד נקבע, כי הטלת פסילה לתקופה מתונה יחסית לצד של"צ וצו מבחן, שבמסגרתו ישתתף המשיב בקבוצה פסיכו-חינוכית, תשרת לא רק את עניינו הפרטי של המשיב אלא את האינטרס הציבורי הרחב.

נימוקי הערעור:

- 5.** בהודעת הערעור מבקשת המערערת להחמיר בעונשים שהוטלו על המשיב. המערערת טוענת כנגד מתחם העונש ההולם שנקבע בגזר הדין, אשר לעמדתה איננה מתאימה עם הוראת סעיף 39א לפקודת התעבורה ועונש הפסילה המינימאלי שנקבע שם, בכל הנוגע למי שהורשע בעבירה על סעיף 62(3) לפקודה.
- 6.** המערערת פרטה בהרחבה את הרציונל העומד מאחורי קביעת עונש המינימום, שמטרתו הרתעה ושינוי תרבות הנהיגה בישראל, כמענה לתופעה החברתית המסוכנת של נהיגה בשכרות.
- 7.** לפי הנטען, פסיקתו העקבית של בית המשפט העליון תומכת בהצמדות דווקנית לעונשי המינימום וסטייה מהם רק משיקולים כבדי משקל, שאינם מתקיימים בעניינו.
- 8.** המערערת עמדה בטיעוניה על היחס בין מתחם העונש ההולם ודרישת פסילת המינימום בחוק. לעמדתה, כאשר קיימת בחוק דרישה לענישת מינימום, הרי מתחם העונש ההולם צריך להתחיל מפסילת המינימום, ורק במקרים מיוחדים מצדיקים זאת, ניתן יהא לקבוע מתחם הנמוך מענישת המינימום.
- 9.** לטענת המערערת, טעה בית המשפט קמא כאשר קבע רף נמוך משמעותית מעונש המינימום, בהתבסס על שיקולים הנוגעים לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, שעל פי תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, אין חלק משיקול הדעת בקביעת המתחם.
- 10.** בנוסף, טוענת המערערת, כי העונשים שהוטלו על המשיב הינם קלים מדי, וכי הנימוקים שהובאו לזכותו לא הצדיקו הקלה כה משמעותית בעונש. זאת בפרט נוכח ההחמרה המתבקשת בענישה של עבירות נהיגה בשכרות.
- 11.** ביחס לנתוני המשיב, נטען כי בעברו הרשעות בעבירות תעבורה שונות (12 הרשעות מאז 1996), בכללן אי ציות לתמרורים ונהיגה במהירות מופרזת. לטענתה, שיקולי שיקומו של המשיב לא הצדיקו סטייה מהעונש המינימאלי ובוודאי לא אל פחות מחציה של תקופת המינימום.
- 12.** ב"כ המשיב עתר להותיר את העונשים על כנם; הדגיש את הנסיבות האישיות המשפחתיות המיוחדות, בגין נזקק המשיב לרישיון הנהיגה שלו, וטען כי פסילת הרישיון כבר הביאה לאיבוד מקום עבודתו. עוד

נטען, כי העונש שהוטל איננו חורג לקולא מגזרי דין אחרים שניתנו בנסיבות של רמת שכרות דומה. עוד הפנה לתסקיר שירות המבחן ולמפורט בו.

דין והכרעה:

13. המשיב הורשע בעבירה של נהיגה בשכרות, שהמחוקק קבע לגביה (בסעיף 39א לפקודת התעבורה (נוסח חדש)), עונש פסילה מינימאלי של 24 חודשי פסילה בפועל.

14. שאלת היחס בין עונש מינימום הקבוע בחוק למתחם העונש ההולם, כבר נדונה בפסיקה ונקבע כי, ככלל, הרף הנמוך של המתחם צריך לשקף את עונש המינימום, אולם בנסיבות מיוחדות, יכול המתחם להתחיל ברף נמוך יותר.

15. כך נקבע בע"פ 1605/13 פלוני נ. מדינת ישראל (27.8.14), ביחס לדרישת העונש המזערי בעבירות מין:

"מקובלת עלי עמדת המשיבה לפיה מתחם עונש הולם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום יכול להיקבע רק אם ניתנו טעמים מיוחדים לכך. אני סבור כי עונש המינימום שקבע המחוקק הוא אינדיקציה לחומרה שמיוחסת לעבירה ולמידת הפגיעה בערכים המוגנים מביצועה, ולכן נכון שתהיה לו השפעה גם על מתחם העונש ההולם, אך כמובן בכפוף לסייג הטעמים המיוחדים שקבע המחוקק בסעיף 355 לחוק העונשין, ותוך תשומת לב בכל מקרה לשאלת חלקם של המאסר בפועל והמאסר על תנאי בענישה הכוללת ... לדעתי, פרשנויות אחרות, למשל שתחתית מתחם העונש ההולם לא תהיה נמוכה מעונש המינימום או שניתן להתעלם מעונש המינימום אף מבלי טעמים מיוחדים בעת קביעת תחתית מתחם העונש ההולם, תבאנה למצב בו לא תהיה הלימה בין חומרת העבירה לבין המתחם, הן בניגוד לתיקון 113 לחוק העונשין והן בניגוד לסעיף 355 לחוק העונשין. כך, משמעות הפרשנות לפיה תחתית מתחם העונש ההולם לא תהיה נמוכה מעונש המינימום, היא שניתן יהיה להשית עונש נמוך מעונש המינימום דרך שיקולי שיקום, שכן רק בגינם מתיר החוק חריגה ממתחם העונש ההולם לקולה (מכוח סעיף 40ד לחוק העונשין); ואילו הפרשנות לפיה ניתן להתעלם מעונש המינימום אף מבלי טעמים מיוחדים בעת קביעת תחתית מתחם העונש ההולם, עלולה להביא לכך שיושטו עונשים נמוכים מהעונש המינימאלי ללא הנמקה, כפי שנעשה לטעמי בענייננו".

16. בית המשפט העליון קבע עוד, כי אין סתירה בין קביעתו של עונש הפסילה המינימאלי בסעיף 39א לפקודה לבין הוראות תיקון 113 לחוק העונשין:

"עוד אציין, כי לדידי, אין כל יסוד לטענת בא-כוח המבקשת בדבר קיומה של סתירה, לכאורה, בין הוראת סעיף 39א לפקודת התעבורה לבין תיקון 113 לחוק העונשין. הגם שהמחוקק בחר להגביל את שיקול דעתו של בית-המשפט, בקובעו עונש פסילה מינימלי, הרי שהגבלת שיקול הדעת אינה מוחלטת ובהתקיים "נסיבות מיוחדות", מתאפשרת סטייה, לקולא, מעונש המינימום אותו קבע המחוקק, כאמור. עם זאת, וכפי שקבע השופט א' רובינשטיין ברע"פ 6443/12 לידסקי נ' מדינת ישראל, פסקה ו' (9.9.2012), הרי שאותן "נסיבות מיוחדות" אין משמען ניהולם של חיים נורמטיביים גרידא, דבר המצופה מכל אדם ואדם, אלא שנדרש דבר מה מעבר לכך". (רע"פ 2829/13 מוריאל נ' מדינת ישראל, (29/04/2013)).

ראה בהקשר זה גם פסק דין בעפ"ת (נצרת) 46770-10-14 מדינת ישראל נ' עזרא, (20/11/2014).

17. באשר ל"נסיבות המיוחדות" המאפשרות לסטות מעונש הפסילה המינימאלי, הפסיקה שקדמה לתיקון 113 לחוק העונשין, הכירה בסיבות שונות, שלא כולן קשורות לנסיבות ביצוע העבירה, כמאפשרות חריגה מעונש המינימום.

"הנסיבות המיוחדות", בהן מוסמך בית המשפט לקבוע עונש נמוך מעונש המינימום, אינן מצומצמות לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, אלא יכולות להיות קשורות לנסיבותיו של הנאשם. הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה אינן משליכות על מתחם העונש ההולם אלא על קביעת העונש בתוך המתחם, (סעיף 40 יא לחוק העונשין), לפיכך, ניתן להשלים את האמור לעיל ולקבוע כי במקרים כאלה, שאינם מצדיקים קביעת מתחם הנמוך מעונש המינימום, יהא בית המשפט מוסמך לסטות מן המתחם לקולא משיקולי שיקום, (בהתאם לסעיף 40ד' לחוק העונשין), או בשל נסיבות מיוחדות, "... (עפ"ת (נצרת) 46770-10-14 מדינת ישראל נ' עזרא, (20/11/2014)).

18. ההלכה היא, כי חריגה מעונש המינימום תעשה במשורה, ורק בהתקיימן של נסיבות מיוחדות (בין אם על ידי סטייה ברף התחתון של המתחם שנקבע ובין אם בסטייה מתחת למתחם העונש ההולם, בעת קביעת העונש הראוי), ותוך שמירה על האינטרס הציבורי ותכלית ההוראה.

19. בפסיקה ישנן שתי גישות ביישום ההלכה (ראה פסק דין בעפ"ת 8276-05-12 מדינת ישראל נ. ממוקה (22/07/12)); מבין שתי הגישות מקובלת עלי הגישה הנותנת ביטוי למכלול השיקולים ומותירה שיקול דעת רחב יותר לבית המשפט לחרוג מעונש המינימום.

"בפני בית המשפט הגוזר דינו של נאשם מכלול של נסיבות, לכל אחת מהן עוצמה שונה, ומשקל אחר בעונש ההולם. בית המשפט מתרשם מן התמונה הכוללת המוצגת

בפניו, ובהתאם לכך, ובשים לב להלכה שלפיה חריגה מעונש המינימום צריכה להיעשות במשורה, עליו לקבוע האם יש בנסיבות שבפניו כדי להצדיק סטייה מן הרף המינימאלי". (עפ"ת (נצרת) 8276-05-12 מדינת ישראל נ' ממוקה, (22/07/2012)).

20. במקרה הנוכחי, לא התקיימו נסיבות מיוחדות שהצדיקו קביעת מתחם, שהרף התחתון שלו נמוך מהעונש המינימאלי, לפיכך, במתחם ההולם, רכיב הפסילה בפועל צריך להיות ברף הנמוך שלו כעונש המינימום, כלומר 24 חודשי פסילה בפועל.

21. לשם גזירת העונש הראוי למשיב, עמדו בפני בית המשפט קמא תסקירי שירות המבחן, אשר לימדו על הנסיבות האישיות המיוחדות ומאמצי השיקום שלו. בגזר הדין אכן ניתן ביטוי להשלכות העונש על משפחתו של המשיב ובפרט על סיכויי המשיב לשקם את עצמו.

22. בתסקיר המסכם שהונח בית המשפט קמא המליץ שירות המבחן שלא לשלול את רישיון הנהיגה של המשיב לתקופה ממושכת, נוכח הנסיבות שפורטו בתסקירים, לצד לקיחת האחריות, דפוסי ההתנהגות והאופציה הטיפולית. המשיב הופנה לעמותת אפש"ר, שם אובחן כמי שאיננו סובל מהתמכרות לאלכוהול, אלא כלוקה בקושי בקבלת החלטות ונהיגה באחריות. לכן, האפיק השיקומי טיפולי אליו הופנה כלל השתתפות בקבוצה פסיכו חינוכית.

23. במסגרת צו המבחן שהוטל על המשיב הוא אכן שולב בטיפול, ובתסקיר שהוגש לבית משפט זה בשלב הערעור, הובהר כי סיים טיפול ב"קבוצת אלכוהול ונהיגה", המופעלת בשיתוף עם עמותת אפש"ר. הערכת גורמי הטיפול הייתה כי המשיב נתרם מהליך זה, הפנים את חוסר האחריות שבנהיגה תחת השפעת אלכוהול ואת התוצאות ההרסניות שעלולות להיות לנהיגה במצב כזה.

24. בנסיבות אלה, כאשר בית המשפט קמא איזן בין רכיבי הענישה, הפחית בעונש הפסילה בפועל, אך מנגד השית על המשיב אמצעים שמטרתם חינוכית-שיקומית, בדמות של"צ ומבחן, לצד עונשים מותנים מרתיעים, וגם אם ההקלה בתקופת הפסילה יכולה וצריכה הייתה לבוא לידי ביטוי באופן מדוד יותר, אינני סבורה כי העונשים בכללותם סוטים במידה ניכרת מהעונש הראוי לנאשם, ומחייבים התערבות של ערכאת הערעור, אשר ממילא איננה ממצה את הדין עם הנאשם.

25. סוף דבר, אינני רואה מקום לקבל את הערעור.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לצדדים ולשירות המבחן בהקדם.

ניתן היום, י"א אייר תשע"ה, 30 אפריל 2015, בהעדר הצדדים.

